KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JÁN MAZÁK

esitatud 12. juunil 2008 [1]

I. Sissejuhatus

1. Käesolevas apellatsioonkaebuses palub MASDAR (UK) Ltd. (edaspidi „Masdar") Euroopa Kohtul tühistada Esimese Astme Kohtu (viienda koja) 16. novembri 2006. aasta otsuse kohtuasjas T-333/03: Masdar *vs.* komisjon [2]. (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), millega nimetatud kohus jättis rahuldamata Masdari poolt EÜ artiklite 235 ja 288 alusel esitatud hagi, milles taotleti hüvitist kahju eest, mis Masdaril väidetavalt tekkis tema poolt ühenduse abiprojektide raames osutatud teenuste eest tasumata jätmise tõttu. Masdar nõuab komisjonilt 448 947,78 eurot ja lisaks intressi.

2. Apellatsioonkaebusega tõstetakse sisuliselt üles küsimus, kas Esimese Astme Kohus on õigustatult otsustanud, et arvestades faktilisi ja õiguslikke asjaolusid käesolevas asjas, kus ühenduse abiprogrammi raames komisjoni lepingupartneriks oleva (pea)töövõtja alltöövõtja ei saanud osutatud teenuste eest peatöövõtjalt tasu, ei ole komisjon kohustatud maksma alltöövõtjale kahjuhüvitist alusetu rikastumise keeldu, käsundita asjaajamist, õiguspärase ootuse kaitset ega hoolsuskohustust puudutavate põhimõtete alusel.

II. Vaidluse aluseks olevad asjaolud

3. Vaidlustatud kohtuotsuses esitati käesoleva vaidluse põhjustanud asjaolud järgmiselt.

„2. Sõltumatute Riikide Ühendusele tehnilise abi andmist käsitleva ühenduse programmi (TACIS) raames sõlmisid komisjon, keda esindas välismajandussuhete peadirektoraadi peadirektori asetäitja, ning Helmico SA, keda esindas tema tegevjuht, 1994. aasta alguses lepingu MO.94.01/01.01/B002. Selle lepingu (edaspidi „Moldaavia leping")

1 – Algkeel: inglise.
2 – EKL 2006, lk II-4377.

pealkiri oli „Eraõigusliku põllumajandustootjate ühenduse organiseerimiseks antav abi" ning see kuulus projekti TACIS/FD MOL 9401 (edaspidi „Moldaavia projekt") raamesse.

3. Helmico ja hageja sõlmisid 1996. aasta aprillis lepingu, mille alusel andis Helmico teatavate Moldaavia lepinguga hõlmatud teenuste osutamise alltöövõtu korras hagejale.

4. Komisjon, keda esindas välismajandussuhete peadirektoraadi peadirektori asetäitja, ning Helmico, keda esindas tema tegevjuht, sõlmisid 27. septembril 1996 TACIS-lepingu RU 96-5276-00. Selle lepingu alusel (edaspidi „Venemaa leping") kohustus Helmico osutama teenuseid Venemaal projekti FD RUS 9502 „Seemnete sertifitseerimise ja testimise föderaalne süsteem" (edaspidi „Venemaa projekt") raames.

5. Detsembris 1996 sõlmisid Helmico ja hageja Venemaa projekti jaoks alltöövõtulepingu, mis oli põhimõtteliselt samasugune kui aprillis 1996 Moldaavia projekti puhul sõlmitud leping.

6. 1997. aasta lõpus tundis hageja muret Helmico maksete hilinemise pärast, kes vabandas ennast sellega, et hilinemised on tingitud komisjonist. Hageja võttis ühendust komisjoni talitustega ja sai teada, et selleks ajaks oli komisjon kõik Helmico arved tasunud. Põhjalikuma uurimise järel avastas hageja, et Helmico oli komisjonilt saadud maksetest teda teavitanud hilinemisega või valesti. […]

7. 2. oktoobril 1998 toimus Masdari juhatuse liikme ja komisjoni esindajate vaheline kohtumine.

8. 5. oktoobril 1998 saatsid komisjoni talitused Helmicole faksi teel kirja. Selles kirjas avaldas komisjon muret selle üle, et Helmico konsortsiumi liikmete vahelised erimeelsused võivad seada ohtu Venemaa projekti elluviimise, ning rõhutas, et ta peab Venemaa lepingu tingimuste täitmist ja Venemaa projekti edukust väga tähtsaks. Ta nõudis Helmicolt tagatist Helmico ja hageja poolt ühiselt allakirjutatud avalduse vormis, milles kinnitatakse nende täielikku nõusolekut täita Venemaa lepingu tingimusi ning Venemaa projekti elluviimist ettenähtud tähtaja jooksul. Kirjas täpsustati, et kui sellist tagatist ei

saada enne esmaspäeva, 12. oktoobrit 1998, kavatseb komisjon kasutada kõnealuse projekti elluviimise tagamiseks muid vahendeid kooskõlas Venemaa lepingu tingimustega.

9. 6. oktoobri 1998. aasta faksiga vastas Helmico komisjoni talitustele, et konsortsiumi liikmete vahelised erimeelsused on lahendatud ning Venemaa projekti elluviimine ei ole ohus. Selles vastuses täpsustati, et konsortsiumi liikmed leppisid kokku, et kõik tulevased maksed – sealhulgas Venemaa projekti osas veel töötlemisel olevatele arvetele vastavad maksed – kantakse hageja määratud pangakontole ja mitte Helmico pangakontole. Vastuses märgiti veel järgmist:

„Samuti lepiti kokku, et alates tänasest kuupäevast antakse lepingute haldamine üle Masdari juhatuse esimehele S.-le. Palun võtke meiega ühendust niipea kui võimalik, et kinnitada nõusolekut nende muudatustega."

10. See kiri kandis Helmico tegevjuhi T. allkirja ja järgmist käsitsi kirjutatud märkust: „Nõus, S., Masdar, 6. oktoober 1998".

11. Samas sõnastuses ja sama kuupäevaga ning Masdari juhatuse esimehe kaasallkirjaga kirja saatis Helmico komisjonile Moldaavia lepingu raames maksta olevate summade kohta.

12. 7. oktoobril 1998 saatis Helmico komisjonile veel kaks kirja, mis kandsid T. allkirja ja S. kaasallkirja Masdari nimel. […]

13. 8. oktoobril 1998 kirjutas Helmico komisjoni lepingute talituse asjaomastele projektijuhtidele kaks kirja, paludes neil kõik edaspidised maksed Venemaa ja Moldaavia lepingute raames teha Helmico kontole Ateenas. Need kirjad lõppesid järgmise avaldusega:

„Helmico ei või käesolevaid juhiseid tühistada ilma Masdari juhatuse esimehe S. kirjaliku nõusolekuta. Oleksime tänulikud, kui te teavitaksite Masdarit maksemenetluse edenemisest ning maksete sooritamise kuupäevast."

14. 8. oktoobril 1998 kirjutasid Helmico ja hageja alla kokkuleppele, millega volitati Masdari juhatuse esimeest kandma üle vahendeid kahelt kontolt, mida mainiti komisjonile saadetud 7. ja 8. oktoobri 1998. aasta kirjades.

15. 10. novembril 1998 avaldas komisjon aruande Venemaa projekti lõppemise kohta. Kuuest hinnatavast valdkonnast hinnati nelja valdkonda „väga heaks", ühte „heaks" ja ühte „rahuldavaks". 26. veebruaril 1999 avaldas komisjon aruande Moldaavia projekti lõppemise kohta, mille puhul hinnati kahte valdkonda „heaks" ja nelja ülejäänut „rahuldavaks".

16. Veebruaris 1999 korraldasid komisjoni ametnikud Venemaa ja Moldaavia projektide auditi. Venemaa projekti audit lõppes aprillis 1999. Juulis 1999 ei olnud Moldaavia projekti audit veel lõppenud.

17. 29. juulil 1999 saatsid komisjoni talitused hagejale kirja, milles nad märkisid, et komisjon, olles saanud teada finantsrikkumistest Helmico ja hageja vahelistes suhetes Venemaa ja Moldaavia lepingute täitmisel, on kõik veel sooritamata maksed peatanud ning algatanud täieliku auditi, et kontrollida, kas Venemaa ja Moldaavia lepingute täitmisel ei ole kõrvaldatud ühenduse rahalisi vahendeid. Teades hageja finantsprobleeme, teatas komisjon talle, et kannab Venemaa projekti raames 200 000 eurot üle Helmico kontole, mida on mainitud selle äriühingu edastatud 8. oktoobri 1998. aasta juhistes.

18. Augustis 1999 kanti 200 000 eurot üle nimetatud kontole ning seejärel kanti see hageja kontole.

19. 19 Detsembrist 1999 kuni märtsini 2000 kirjutas Masdari juhatuse esimees korduvalt komisjoni ametnikele ning välissuhete eest vastutavale komisjoni liikmele Chris Pattenile. Tõstatatud küsimuste hulgas oli Masdari osutatud teenuste eest tasumise küsimus.

20. 22. märtsil 2000 kirjutas komisjoni välissuhete ühistalituse peadirektor Masdari juhatuse esimehele, teatades talle järgmist:

„Pärast intensiivset konsulteerimist (mille käigus kaaluti erinevaid võimalusi, sealhulgas kahe lepingu osas lõplikku arveldamist Masdarile lisamaksete tegemisega, mis arvutataks teie tehtud tööde ja kantud kulutuste alusel), otsustasid komisjoni talitused nõuda tagasi varem lepingupoolele Helmico makstud summad. Õiguslikust seisukohast tundub, et kõiki Masdarile tehtavaid otsemakseid (ka Helmico pangakonto kaudu, mille suhtes teil on volitus) käsitaksid Helmico maksejõuetuse korral tema haldurid ja võlausaldajad kui näilikku tehingut; pealegi ei ole kindel, et Helmico ja Masdari vahelise õigusvaidluse korral jääksid Euroopa Komisjoni makstud rahalised vahendid Masdarile, nagu komisjon soovib."

21. 23. märtsil 2000 kirjutas komisjon Helmicole, teatades oma keeldumisest tasumata arvete eest maksta ning nõudes kokku 2 091 168,07 euro suuruse summa tagasimaksmist. Komisjon astus selle sammu pärast seda, kui ta oli avastanud, et Moldaavia ja Venemaa lepinguid täites tegutses Helmico pettusega.

22. Hageja esitas 31. märtsil 2000 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division'ile (kõrgem kohus (Inglismaa ja Wales), kuningliku kohtu osakond, Ühendkuningriik) Helmico vastu hagi, milles ta nõudis Moldaavia ja Venemaa lepingute raames alltöövõtu korras osutatud teenuste eest tasumist kokku 453 000 euro suuruses summas.

23. 4. aprillil 2000 koostas komisjon [Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatava 21. detsembri 1977. aasta] finantsmääruse [EÜT L 356, lk 1] artikli 28 lõike 2 alusel kaks Helmicole adresseeritud ametlikku sissenõudekorraldust. Nende dokumentide sisu edastati hageja advokaatidele 1. veebruaril 2002 (vt käesoleva otsuse punkt 36).

24. 15. juunil 2000 saatis Masdari juhatuse esimees välissuhete eest vastutavale komisjoni liikmele faksi, milles ta teatas järgmist:

„18 kuud tagasi teatasime me Euroopa Komisjonile probleemidest meie partneri Helmicoga kahe eespool mainitud projekti puhul. Meile kinnitati, et kui me jätkame nende projektidega, tagab Euroopa Komisjon, et meile tasutakse meie teenuste eest. Me jätkasime kahe

projekti rahastamist ja elluviimist teie nimel, mis tõi kaasa olulisi lisakulusid, hoolimata sellest, et olime juba aru saanud, et Helmico on Masdarit petnud ning et neid summasid me tõenäoliselt tagasi ei saa."

25. 25. juuli 2000. aasta kirjaga saadetud komisjoni liikme vastuses kinnitatakse 22. märtsi 2000. aasta kirjas väljendatud komisjoni seisukohta.

26. 5. veebruaril 2001 saatis Masdari juhatuse esimees välissuhete eest vastutavale komisjoni liikmele uue faksi, väites esiteks, et hageja oli komisjoniga sõlmitud Venemaa ja Moldaavia lepingute pool, ja teiseks, et 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel kinnitati talle, et talle makstakse, kui ta jätkab Venemaa ja Moldaavia projekte.

27. Aprillis 2001 võttis hageja ühendust komisjoniga, et uurida võimalust, et komisjon maksaks otse talle tööde eest, mida ta tegi ja mille kohta ta esitas arve Helmicole.

28. 8. mai 2001. aasta kirjas kordas välissuhete eest vastutav komisjoni liige komisjoni seisukohta, et hageja ei ole Venemaa ja Moldaavia lepingute pool.

29. 21. mail 2001 toimus hageja advokaatide ja komisjoni talituste vaheline kohtumine, et uurida võimalust tasuda osutatud teenuste eest otse hagejale.

30. 1. augustil 2001 kordasid hageja advokaadid palvet, et komisjon teeks makse vabatahtlikult. Hageja palus 448 947,78 euro või teise võimalusena 249 314 euro maksmist. Esimene summa vastas kogusummale, mille kohta esitas Helmico arve komisjonile ja mis oli tasumata, ning teine summa vastas pärast pettuse avastamist tehtud tööde summale.

31. 28. augustil 2001 toimus hageja advokaatide ja komisjoni talituste vaheline kohtumine, et uurida võimalust maksta osutatud teenuste eest otse hagejale.

32. 10. oktoobril 2001 edastasid hageja advokaadid komisjoni talitustele 1998. aastal koostatud aruande koopia. Arvati, et see dokument aitab komisjoni talitustel leida Helmico juhatuse liikmete jälgi.

33. 16. oktoobril 2001 vastasid komisjoni talitused, et informatsioon edastati eelarve peadirektoraadi pädevatele talitustele, Euroopa Pettustevastasele Ametile ning TACIS-programmiga tegelevale finants- ja lepingute osakonnale ning et komisjoni talitused astuvad vajalikke samme Helmico juhatuse liikmete otsimiseks.

34. 16. oktoobril 2001 kirjutasid hageja advokaadid komisjonile, et komisjoni talituste ja hageja vahel on vaikiv kokkulepe, mille kohaselt alates 8. oktoobrist 1998 teeb komisjon maksed hagejale, tingimusel et hageja astub samme Venemaa ja Moldaavia projektide lõpuleviimise tagamiseks. Selles kirjas esitatud põhiargumentide eesmärk oli tõestada, et komisjon aktsepteeris seda, et hagejast sai alates 1998. aastast Venemaa projekti juhtiv lepingupool. Kõnealune kiri lõppes järgmise avaldusega:

„Oleksin tänulik, kui te teataksite mulle, kas komisjoni talitused nõustuvad käesolevas kirjas esitatud argumendiga ning kas nad on sellisel juhul valmis kandma Masdar Ltd nimele vahesumma 279 711,85 eurot, kuni ei ole lõppenud Helmico vastu algatatud sissenõudmismenetlus.”

35. Komisjon lükkas hageja advokaatide esitatud argumendid tagasi 13. novembri 2001. aasta kirjas. Kiri lõppes järgmise avaldusega:

„Komisjon alustab Helmico esindajatelt Helmico saadud rahaliste vahendite sissenõudmist sissenõudekorralduse alusel.

Olenevalt sissenõudmismenetluse tulemusest võib kaaluda edasisi samme sissenõutud summa kasutamise osas.”

36. Hageja advokaatide taotlusele vastates selgitasid komisjoni talitused 1. veebruaril 2002, et Helmicole väljastati 4. aprillil 2000 kaks ametlikku sissenõudekorraldust – Moldaavia lepingut puudutav sissenõudekorraldus summas 1 236 200,91 eurot ja Venemaa lepingut puudutav sissenõudekorraldus summas 854 967,16 eurot, s.o kogusummas 2 091 168,07 eurot.

37. Komisjoni talitustele adresseeritud 27. veebruari 2002. aasta kirjas tõdesid hageja advokaadid, et kahe ametliku sissenõudekorralduse summad vastavad ligikaudselt summale, mis on üles tähendatud kui Helmicole komisjoni poolt makstud summa. Nad järeldasid sellest, et komisjon ei pidanud vajalikuks väljastada sissenõudekorraldust summadele, mille kohta Helmico on komisjonile arve esitanud, kuid mida komisjon ei ole välja maksnud.

38. 11. märtsil 2002 kirjutasid komisjoni talitused hageja advokaatidele, kinnitades, et komisjoni talituste poolt 4. aprillil 2000 Helmicole väljastatud kaks ametlikku sissenõudekorraldust ei hõlma summasid, mille kohta Helmico on komisjonile arve esitanud, kuid mida komisjon ei ole välja maksnud.

39. 17. detsembril 2002 edastas komisjoni õigustalitus hageja advokaatidele ülevaate summadest, mille kohta Helmico on komisjonile arve esitanud ning andmed kuupäevade, maksesummade ja väljamaksmata summade kohta.

40. 18. veebruaril 2003 toimus hageja advokaatide ja komisjoni talituste vaheline kohtumine.

41. 23. aprillil 2003 saatsid hageja advokaadid komisjonile tähitud kirja, mis lõppes järgmise avaldusega:

„[…] Kui komisjoni talitused ei esita hiljemalt 15. mail 2003 konkreetset ettepanekut meie kliendile teenuste eest tasumise kohta, esitatakse komisjoni vastu Esimese Astme Kohtusse hagi hüvitise nõudes vastavalt EÜ artiklitele 235 ja 288 (endised EÜ asutamislepingu artiklid 178 ja 215).”

42. 15. mai 2003. aasta faksis tegi komisjon hageja advokaatidele ettepaneku korraldada kohtumine, et arutada võimalikku kohtuvälist kokkulepet, mille põhjal komisjon kannaks hagejale üle summa 249 314,35 eurot tööde eest, mis tehti pärast Helmico pettuse avastamist, tingimusel et hageja tõendab kokkuleppe olemasolu, et komisjon maksab otse talle, kui ta viib lõpule Venemaa ja Moldaavia projektid.

43. 23. juuni 2003. aasta tähitud kirjaga vastasid hageja advokaadid komisjoni talitustele, et nad keelduvad jätkamast läbirääkimisi komisjoni ettepanekute alusel, ning esitasid hageja nõuet käsitlevad üksikasjad ja kohtumisega nõustumise tingimused.

44. Kõnealusele tähitud kirjale järgnes 3. juuli 2003. aasta faks, milles hageja advokaadid palusid komisjonil vastata, kas enne 15. juulit 2003 on võimalik korraldada kohtumine pakutud tingimustel, ning teatasid, et kohtumise mittetoimumise korral esitatakse hagi Esimese Astme Kohtusse.

45. 22. juuli 2003. aasta kirjaga vastasid komisjoni talitused, et nad ei saa hageja maksenõuet rahuldada.”

III. Menetlus Esimese Astme Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

4. Masdar taotles 30. septembril 2003 Esimese Astme Kohtu kaudu kahjuhüvitist, lähtudes oma hüvitisnõudes alusetu rikastumise (*de in rem verso*) keelu põhimõttest, käsundita asjaajamise (*negotiorum gestio*) põhimõttest, õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisest ja lõpuks sellest, et komisjoni tegevuses sisaldus tahtlik või hooletu kohustuste täitmata jätmine, millega tekitati Masdarile kahju.

5. Kui pooled kohtuvälisele kokkuleppele ei jõudnud, jättis Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsusega kõnealuse hagi rahuldamata ning mõistis kohtukulud välja Masdarilt põhjendustel, mida saab kokku võtta järgmiselt.

6. Esmalt märkis Esimese Astme Kohus tingimused, mille puhul ühendus võib väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kanda lepinguvälist vastutust EÜ artikli 288 alusel nii ühenduse institutsioonide õigusvastase tegevuse eest kui ka nende sellise tegevuse eest, mille õigusvastasus ei ole tõendatud.

7. Seejärel märkis Esimese Astme Kohus, et Masdari kahjuhüvitisnõue põhineb – niivõrd kui see on seotud alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamisega – lepinguvälist vastutust käsitlevatel õigusnormidel, mis ei eelda ühenduse institutsioonide õigusvastast tegevust, ning – niivõrd kui see on seotud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisega ja komisjoni tahtliku või hooletu käitumisega – õigusnormidel, mis käsitlevad ühenduse lepinguvälist vastutust õigusvastase tegevuse eest.

8. Järgnevalt uuris Esimese Astme Kohus nõudeid, mis põhinesid alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel.

9. Nõustudes, et need põhimõtted võivad põhimõtteliselt olla kahjuhüvitisnõude aluseks, asus Esimese Astme Kohus tuvastama, kas kõnealuses asjas on täidetud alusetu rikastumise hagi või käsundita asjaajamisel põhineva hagi tingimused.

10. Esimese Astme Kohus otsustas, et selles osas on selge, et kõnealuse kohtuasja faktilistel ja õiguslikel asjaoludel ei kuulu alusetul rikastumisel ega käsundita asjaajamisel põhinev hagi rahuldamisele.

11. Sellele järeldusele jõudes märkis Esimese Astme Kohus, et liikmesriikide ühiste üldiste õiguspõhimõtete kohaselt ei saa need hagid olla põhjendatud, juhul kui rikastunu või soodustatu saadud hüved tulenevad lepingust või õigusnormidega ette nähtud kohustusest, ning üldiselt saab selliseid hagisid kasutada ainult teise võimalusena, s.o juhul, kui kahju kandnud isikul puudub võimalus nõuda talle võlgnetavat mingi muu hagi kaudu.

12. Selles osas rõhutas Esimese Astme Kohus kõnealuses kohtuasjas esinevat lepingulist raamistikku, nimelt lepingulisi suhteid esiteks komisjoni ja Helmico ning teiseks Helmico ja Masdari vahel. Esimese Astme Kohus otsustas, et vaieldamatult lasub Masdari tehtud tööde eest tasumise kohustus

ja tasumata jätmisest tuleneda võiv vastutus Helmicol ning Helmico võimalik maksejõuetus ei saa olla põhjuseks, miks komisjon peaks selle vastutuse enda peale võtma.

13. Esimese Astme Kohus järeldas, et võimalikku komisjoni rikastumist või hageja vaesumist ei saa pidada alusetuks, kui see tuleneb sellisest lepingulisest raamistikust.

14. Samuti otsustas Esimese Astme Kohus, et käsundita asjaajamisel põhineva hagi tingimused ei ole ilmselgelt selles kohtuasjas täidetud. Selles osas asus ta seisukohale, et kuna Masdar võttis komisjoni talitustega ühendust enne kõnealuste projektide jätkamise kohustuse võtmist, ei saa Masdaripoolset lepinguliste kohustuste täitmist Helmico ees pidada vabatahtlikuks sekkumiseks teise isiku asjadesse, ning tuvastas samuti, et Masdari argument on vastuolus käsundita asjaajamise põhimõtetega selles osas, mis puudutab soodustatu teadlikkust asjaajaja tegevusest.

15. Lisades, et ei ole tõendatud, et hageja oleks kandnud tavatut või erilist kahju, mis oleks ületanud tema tegevusele omase majandus- ja äririski piire, otsustas Esimese Astme Kohus alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhinevad kahjuhüvitisnõuded põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

16. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte väidetava rikkumise osas lükkas Esimese Astme Kohus kõnealuse hagi tagasi selle alusel, et tema meelest ei ilmnenud kohtuasja tõendite uurimisel, et komisjon oleks andnud konkreetse kinnituse, mis oleks võinud tekitada hagejas põhjendatud ootuse, mis oleks võimaldanud tal tugineda nimetatud ootuse kaitse põhimõttele.

17. Veel lükkas Esimese Astme Kohus alusetutena tagasi Masdari argumendid komisjoni tahtliku või hooletu kohustuste täitmata jätmise kohta, otsustades sisuliselt, et need ei ole väidetava hoolsuskohustuse osas piisavalt põhjendatud ning põhjusliku seose olemasolu väidetava kohustuse rikkumise ja väidetava kahju vahel ei ole tõendatud.

18. Lõpuks jättis Esimese Astme Kohus rahuldamata ka Masdari taotluse ühe tunnistaja – nimelt Masdari juhatuse liikme W. – ärakuulamiseks 2. oktoobril 1998 toimunud kohtumise sisu osas. Selle suhtes otsustas Esimese Astme Kohus, et isegi kui selline

tunnistus peaks kinnitama – nagu Masdar oli märkinud – komisjoni ja Masdari ühist tahet, et Masdar kõnealused projektid lõpule viiks, ei piisa sellest, et tõendada täpse, tingimustetu ja kooskõlalise teabe olemasolu, millest nähtuks, et komisjon kohustus sellest kuupäevast alates maksma tasu otse hagejale.

IV. Poolte nõuded Euroopa Kohtus

19. Masdar palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– mõista komisjonilt hageja kasuks välja 448 947,78 eurot, mida hageja esimeses astmes nõudis, või teise võimalusena 249 314,35 eurot või muu summa, mida Euroopa Kohus peab asjakohaseks, ning lisaks sellele intress vastavalt summalt;

– mõista komisjonilt välja käesoleva kohtumenetluse kulud ja Esimese Astme Kohtu menetluse kulud.

20. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

– teise võimalusena – kui Euroopa Kohus peaks vaidlustatud otsuse täielikult või osaliselt tühistama – jätta rahuldamata hageja rahaline kahjuhüvitisnõue;

– mõista käesoleva kohtumenetluse kulud ja Esimese Astme Kohtu menetluse kulud välja hagejalt;

– teise võimalusena – kui Euroopa Kohus peaks otsustama hageja kasuks – mõista hagejalt välja üks kolmandik tema enda kuludest Esimese Astme Kohtu menetluses.

V. Apellatsioonkaebus

A. *Sissejuhatavad märkused*

21. Enne kui asuda analüüsima Masdari apellatsioonkaebuse aluseid, on asjakohased mõned sissejuhatavad märkused.

22. Eelkõige käesoleva kohtuasja konteksti osas tuleks märkida, et nagu Masdar käesolevas kohtuasjas peetud suulisel kohtuistungil sõnaselgelt kinnitas, ei vaidle pooled selle üle, et Masdari ja komisjoni vahel ei olnud otsest lepingulist suhet ning selline lepinguline suhe teenuste osutamiseks kõnealuste ühenduse abiprogrammide raames oli olemas ainult esiteks Helmico ja komisjoni ning teiseks Helmico ja Masdari vahel.

23. Samas ilmneb poolte esitatud teabest, et Helmicot, kes on Masdarile võlgu teenuste eest, mida Masdar Helmicole alltöövõtu korras osutas, tuleb pidada maksejõuetuks ja selle juhatuse liikmeid ei õnnestu leida. Helmico võlgnetava summa kättesaamiseks Masdari poolt algatatud kohtumenetlused Inglismaa ja Walesi kohtutes, kelle alluvuses lepingutega seotud vaidlused asjaomaste alltöövõtulepingute kohaselt on, on tähtajatult peatatud.

24. Eeltooduga seoses esitas Masdar Esimese Astme Kohtusse hagi *komisjoni vastu*, nõudes kahju hüvitamise osas muu hulgas makset tarnitud teenuste eest [3] ja lisaks intressi.

25. Nagu Masdar ise käesolevas apellatsioonimenetluses peetud kohtuistungil märkis, põhineb see nõue komisjoni vastu sisuliselt kahel peamisel põhjenduskäigul: esiteks sellel, et komisjon on kinnitanud talle osutatud teenuste eest tasumist, ning teiseks sellel, et isegi kui selline kinnitus puudub, kannab komisjon lepinguvälist vastutust tasu maksmise eest peamiselt alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise alusel.

3 – Nõutav makse vastab nende arvetega hõlmatud teenuste koguväärtusele, mille tasumine peatati: vt vaidlustatud kohtuotsuse punktid 71 ja 98.

26. Seoses sellega tuleks märkida – nagu pooled kohtuistungil selgitasid –, et käesolevas kohtuasjas ei ole vaidluse all – nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuses osutas – see, et kahjuhüvitisnõue saab põhimõtteliselt rajaneda eespool mainitud põhimõtetel, mida nii Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuses kui ka pooled kirjeldasid kui lepinguvälist vastutust käsitlevate õigusnormidega seotuid. Nii ei ole käesolevas menetluses vaidlustatud ega arutatud seda, kas põhimõtted, millele Masdar tugineb, on ühenduse õiguskorras olemas.

27. Käesolevas apellatsioonkaebuses pöördutakse hoopis küsimuse juurde, kas Esimese Astme Kohtul oli õigus, et kohtuasja asjaolusid arvestades ei kuulu nendel põhimõtetel rajanev Masdari nõue ühelgi juhul rahuldamisele.

28. Täpsemalt on Masdar esitanud oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks seitse väidet.

29. Esiteks väidab Masdar, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et Masdar on pelgalt tegutsenud vastavalt oma lepingulistele kohustustele Helmico ees, ning jättis selle tulemusel rahuldamata alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhinevad nõuded. Teiseks väidab Masdar, et sellest küsimusest hoolimata rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi, kui ta jättis arvestamata nii komisjoni sissenõudmisvolituste olemasolu kui ka selle, kuidas komisjon neid volitusi teostas. Kolmas väide on suunatud Esimese Astme Kohtu järelduse vastu, et Masdari tegevust ei saa pidada vabatahtlikuks, et komisjon suutis kõnealust projekti ise juhtida ning et on nõutav, et käsundita asjaajamise põhimõtte alusel tegutsev isik peab tingimata tegutsema soodustatu teadmata. Neljandaks väidab Masdar, et Esimese Astme Kohtu järeldused ühelt poolt alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise väite ning teiselt poolt õiguspärase ootuse väite kohta ei ole omavahel kooskõlas. Viiendas väites on Masdar seisukohal, et tahtlusest või hooletusest tuleneval vastutusel põhinenud nõuet tagasi lükates eksis Esimese Astme Kohus oma seisukohas, et Masdar ei ole esitanud piisavalt argumente. Lõpuks leiab Masdar oma kuuendas ja seitsmendas väites, et Esimese Astme Kohtu järeldus, mille kohaselt komisjon ei ole andnud Masdarile mingit kinnitust, oli ekslik.

30. Kuna esimene, teine ja kolmas väide on kõik seotud alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhineva nõudega, leiavad need käsitlust koos. Samuti käsitlen koos kuuendat ja seitsmendat väidet, sest mõlemas neis vaidlustatakse Esimese Astme Kohtu järeldus, et komisjon ei andnud kinnitust, ja selle järelduse tulemusel jäeti rahuldamata nõue, mis puudutas õiguspärase ootuse kaitse põhi-

mõtte rikkumist. Peale selle tuleks neid kahte väidet käsitleda enne neljandat väidet, kus Masdar leiab, et need Esimese Astme Kohtu järeldused ei ole kooskõlas seoses alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamisega tehtud järeldustega.

B. *Väited*

1. Esimene, teine ja kolmas väide, mis puudutavad Esimese Astme Kohtu järeldusi alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhineva nõude kohta

a) Peamised argumendid

31. Esimeses väites leiab Masdar, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 98, 99 ja 101, et Masdar tegutses pelgalt vastavalt oma lepingulistele kohustustele Helmico ees. Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktides 146-148 ilmselt nõustunud sellega, et 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel ei soovinud Masdar Helmicoga sõlmitud lepinguid edasi täita, oleks Esimese Astme Kohus pidanud uurima, kas Masdar oli õigusnormide alusel ikka veel kohustatud jätkama alltöövõtulepingute täitmist. Inglise õiguse kohaselt kujutasid Helmico pettus ja Masdarile tasumata jätmine endast piisavalt tõsist lepingurikkumist, mis andis Masdarile õiguse lugeda kõnealused lepingud lõppenuks ning esitada hagi, et saada võlgnetav raha ja kahjuhüvitis Helmico lepinguliste kohustuste täitmata jätmise eest. See, et jäeti arvestamata Masdari õigus alltöövõtuleping lõpetada, kujutab endast menetlusnormi rikkumist.

32. Teise väite osas leiab Masdar, et olenemata sellest, kas ta tegutses vastavalt oma lepingulistele kohustustele Helmico ees, rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi, määrates selle, kas komisjon on alusetult rikastunud, kindlaks arvestamata seda, et komisjon ei olnud tavalise lepingupoole positsioonil, sest tal on finantsmäärusest tulenevad sissenõudmisvolitused, mis võimaldavad tal varasemaid lepingulisi suhteid esemetustada. Täpsemalt märgib Masdar, et kogu oma arutluskäigus alusetul rikastumisel

ja käsundita asjaajamisel põhinevate nõuete tagasilükkamiseks ei arvestanud Esimese Astme Kohus seda, et komisjon ootas Helmico suhtes sissenõudekorralduse väljaandmisega 2000. aasta aprillini, mil Masdar oli tööd lõpule viinud.

33. Lõpuks vaidlustab Masdar kolmandas väites konkreetsemalt teatavad käsundita asjaajamist käsitlevate Esimese Astme Kohtu järelduste aspektid. Masdar on seisukohal, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 101–103 sisalduv arutluskäik käsundita asjaajamise kohta on ebajärjepidev ja selgelt ühitamatu kohtuasja asjaoludega.

34. Esiteks väidab ta, et Esimese Astme Kohus otsustas ekslikult, et Masdari tegevust ei saa pidada vabatahtlikuks. Masdar märgib selles osas, et tema kohustused Helmico ees olid lõppemas ja pelgalt see, et Masdar võttis oktoobris 1998 ühendust komisjoni talitustega, ei välista tema järgnevate tegude vabatahtlikkust, sest 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel ei koostatud ühtegi ametlikku dokumenti.

35. Teiseks vaidlustab Masdar järelduse, et komisjon suutis kõnealuseid projekte ise juhtida. On üldteada, et komisjon annab sellelaadseid projekte välistöövõtjatele just sellepärast, et tal pole selliste projektide teostamiseks sisemisi ressursse. Peale selle ei avaldanud komisjon Masdarile, et ta lõpetab lepingu ja hakkab otsima teist töövõtjat.

36. Kolmandaks väidab Masdar, et Esimese Astme Kohus asus ekslikult seisukohale, et käsundita asjaajamise põhimõte ei ole kohaldatav, kui soodustatu on sammude astumise vajadusest teadlik. Ehkki mitmetel selle põhimõtte kohaldumise juhtudel ei ole soodustatu tõepoolest teadlik vajadusest astuda samme selleks, et hoida ära talle tekkiv kahju, ei ole ühtegi loogilist põhjust, miks soodustatu peaks olema sellise vajaduse suhtes teadmatuses.

37. Komisjon märgib, et esimene väide on vastuvõetamatu ja igal juhul selgelt alusetu. Ta osutab, et Masdar ei ole kunagi Esimese Astme Kohtus väitnud, et ta oli oma lepingud Helmicoga lõpetanud, ning kohtutoimikust nähtub selgelt, et ta tegelikult neid ei lõpetanud. Tõepoolest võib oluline lepingurikkumine Inglise õiguses anda süütule poolele õiguse leping lõpetada, kuid lepingut ei lõpeta

rikkumine kui selline. Samuti ei ole õige, et Esimese Astme Kohus selles küsimuses otsust ei teinud, sest ta märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 103, et Masdar jätkas Helmicoga sõlmitud lepingute täitmist.

38. Seoses komisjoni sissenõudmisvolituste kohta esitatud argumentidega märgib komisjon, et Esimese Astme Kohus andis sisulised vastused kõikidele argumentidele, millega põhjendati väidet komisjoni alusetu rikastumise kohta. Alusetul rikastumisel põhinev nõue ei kuulu rahuldamisele, sest komisjoni saadu tulenes Helmicoga sõlmitud lepingust ning Masdar oli kohustatud tegutsema Helmicoga sõlmitud alltöövõtulepingu tõttu.

39. Lõpuks märgib komisjon kolmanda väite kummutamiseks eelkõige seda, et järeldus, mille kohaselt komisjon suutis ise oma asju juhtida, on fakt, mida ei saa apellatsioonkaebuses küsimuse alla seada, ning käsundita asjaajamise teemal esitatud argumentide tagasilükkamiseks on igal juhul piisav vaidlustatud kohtuotsuse punktides 97 ja järgmistes punktides esitatud järeldus, et Masdar tegutses tema ja Helmico vahelise lepingu kohaselt.

b) Hinnang

40. Kõigepealt tuleks meenutada, et ühenduse õiguskorras ei ole EÜ artiklis 225 sätestatud apellatsioonimenetlus ette nähtud selleks, et võimaldada Esimese Astme Kohtusse esitatud hagi üldist taasläbivaatamist Euroopa Kohtus.

41. Väljakujunenud kohtupraktika järgi piirdub Euroopa Kohtu pädevus apellatsioonimenetluses tegelikult Esimese Astme Kohtus arutatud küsimustele antud õigusliku lahenduse hindamisega. [4] Seega on Euroopa Kohus sellises menetluses pädev üksnes uurima, kas apellatsioonkaebuses esitatud argumentatsiooniga on määratletud, milles seisneb vaidlustatud kohtuotsuse puhul õigusnormi rikkumine. [5] Lisaks tuleneb EÜ artiklist 225, Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 112 lõike 1 punktist c, et apellatsioonkaebuses näidatakse täpselt otsuse, mille tühistamist taotletakse, kritiseeritavad osad, samuti seda taotlust konkreetselt toetavad õiguslikud argumendid. [6]

4 – Vt 21. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-348/06 P: komisjon *vs.* Girardot (EKL 2008, lk I-833, punkt 49) ja 1. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-136/92 P: komisjon *vs.* Brazzelli Lualdi jt (EKL 1994, lk I-1981, punkt 59).

5 – Vt 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Girardot (punkt 49), 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-5291, punkt 35) ja 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-76/01 P: Eurocoton jt *vs.* nõukogu (EKL 2003, lk I-10091, punkt 47).

6 – Vt mh 28. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-7/95 P: John Deere *vs.* komisjon (EKL 1998, lk I-3111, punkt 19) ja 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-208/03 P: Le Pen *vs.* Euroopa Parlament (EKL 2005, lk I-6051, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

42. Sellele vastavalt ei hinda ma käesolevas ettepanekus edaspidi Esimese Astme Kohtu üldist lähenemisviisi alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise põhimõtetele, millele viidatakse ennekõike esimeses kolmes väites, eriti nende kohaldamist vastutusele käitumise eest, mille õigusvastasus ei ole tõendatud, [7] sest seda küsimust ei ole käesolevas apellatsioonkaebuses tõstatatud. [8]

43. Enne Masdari esitatud konkreetsete väidete põhjendatuse uurimist pean siiski asjakohaseks esitada kõigepealt mõned üldised märkused alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise kontseptsioonide kohta, et asetada vaidlustatud Esimese Astme Kohtu järeldused konteksti.

44. Lepinguvälise vastutuse osas kohustab EÜ artikkel 288 ühendust heastama kõik tema institutsioonide poolt tekitatud kahjud „vastavalt liikmesriikide seaduste ühistele üldprintsiipidele".

45. Nagu Masdar ise on hagiavalduses tunnistanud, ei saa seda sätet käsitada nii, et ühenduse kohtutes kohaldatavad lepinguvälist vastutust reguleerivad põhimõtted peavad täpselt vastama – või isegi saaksid täpselt vastata – kõikide liikmesriikide õigusaktide sätetele või et neid saaks kuidagi „mehaaniliselt" pidada nende õigusaktide „ühisnimetajaks". [9] Sellepärast – nagu õiguse üldpõhimõtete kui õigusallikaga üldiselt on – võib sellise põhimõtte konkreetse sisu üle arutlemine enne selles küsimuses õiguspraktika väljakujunemist teatavas ulatuses vägagi sarnaneda aruteluga kummituse kuju üle. Lahendus, mida Euroopa Kohus EÜ artikli 288 raamistikus kohaldab, peaks siiski olema inspireeritud siseriiklikes õiguskordades kajastatud asjakohaste kontseptsioonide põhijoontest, vajaduse korral kohandustega, mille eesmärk on vastavus ühenduse õiguse erinõuetele.

46. Seejuures ilmneb alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise nõuete osas, millele Masdar käesolevas kohtuasjas tugineb, et liikmesriikide õiguskorrad on nende tunnustamisel ja kohaldamisel väga mitmekesised.

7 – Ühenduse vastutust õigusvastase käitumise puudumisel on hiljuti põhjalikult käsitlenud kohtujurist Poiares Maduro oma 20. veebruari 2008. aasta ettepanekus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM ja FIAMM Technologies *vs.* nõukogu jt (Euroopa Kohtu menetluses, ettepaneku punktid 53-83).

8 – Liiati ei teki käesolevas kohtuasjas minu arvates küsimust, mida võiks pidada avaliku korraga seotuks ja mille saaks või peaks tõstatama Euroopa Kohus omal algatusel. Selle suhtes vt rangeid kriteeriume, mida pakub välja kohtujurist Jacobs oma 30. märtsi 2000. aasta ettepanekus kohtuasjas C-210/98 P: Salzgitter *vs.* komisjon, milles otsus tehti 13. juulil 2000 (EKL 2000, lk I-5843, punktid 140-143), mille kohaselt 1) tuleb kindlaks määrata, kas rikutud õigusnorm on määratud teenima ühenduse õiguskorra põhjapanevat eesmärki ja täidab olulist funktsiooni kõnealuse eesmärgi saavutamisel; 2) tuleb kindlaks teha, kas rikutud õigusnorm on sätestatud kolmandate isikute või üldsuse huvides ja mitte pelgalt otseselt asjaomaste isikute huvides; 3) õigusnormi rikkumine peaks olema selge, st hõlpsasti tuvastatav nii Euroopa Kohtu kui ka kolmandate isikute jaoks.

9 – Vt 7. joonealuses märkuses viidatud kohtujurist Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas FIAMM ja FIAMM Technologies *vs.* nõukogu jt, ettepaneku punkt 55.

47. Üldiselt võib aga liikmesriikide õigussüsteemide suhtumist selles osas kirjeldada kui väga ettevaatlikku, ning see kehtib käsundita asjaajamise suhtes enamgi kui alusetu rikastumise puhul. Samal ajal kui esimesena nimetatud põhimõte on teatavates õiguskordades koguni tundmatu, saab kumbagi kasutada üldiselt vaid rangetel tingimustel ja heastamise kõrvalabinõuna. Reeglina toimivad need hagid või põhimõtted kui „lünga täitmise vahend" ja viimane abinõu, mis on inspireeritud üldistest õigluskaalutlustest, ning see on põhjus, miks neid on mitmetel juhtudel tunnustanud ja arendanud peamiselt kohtud.

48. Samamoodi on nendest põhimõtetest tuletatav vastutus lepingulise vastutusega võrreldes reeglina kindlasti teisene. Nii alusetu rikastumise kui ka käsundita asjaajamise põhimõtete kui vastutuse õiguslike aluste ulatus on nendes liikmesriikides piiratud eesmärgiga säilitada põhimõte, et lepinguga ei saa üldiselt anda õigusi ega seada kohustusi muudele isikutele peale selle poolte (lepingu pooltevahelisus), ja üldisemalt ka õiguskindlus.

49. Sellest tulenevalt välistaks lepingulise suhte olemasolu reeglina tuginemise alusetu rikastumise keelule, sest lepingu täitmist ei saaks selles kontekstis käsitleda kui „alusetut", ning samuti käsitletaks seda vastanduvana nõudele teise isiku asjade vabatahtliku või erapooletu ajamise kohta, millel käsundita asjaajamise kontseptsioon üldiselt rajaneb.

50. Konkreetsemalt, käesolevas kohtuasjas käsitletava („kolmnurkse") lepingulise suhte osas ilmneb veel, et valdavas enamikus liikmesriikides ei oleks Masdari omaga võrreldavas positsioonis oleval alltöövõtjal mitmesugustel põhjustel, sealhulgas põhjuslikkusega seotud kaalutlustel võimalik saada alusetu rikastumise või käsundita asjaajamise alusel otse kahjuhüvitist peatöövõtja lepingupartnerilt, s.o poolelt, kelle positsioon on samasugune nagu komisjonil käesolevas kohtuasjas.

51. Seda arvestades oli Esimese Astme Kohtu lähenemisviis minu arvates sisuliselt kooskõlas alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise kontseptsioonide põhijoontega liikmesriikide õigussüsteemides, kui Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsuse punktides 96–104 esitatud üksikasjalikust põhjenduskäigust lähtudes otsustas, et sellises kohtuasjas nagu arutluse all olev ei ole

täidetud tingimused nõude rajamiseks nendele põhimõtetele.

52. Esimese Astme Kohtu keskse argumendi kohaselt, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 97 ja 98, tuleb sellist kohtuasja põhimõtteliselt hinnata vaidlusaluste lepinguliste suhete raamistikus ja seega lepingulise vastutuse põhjal.

53. Seda arvestades – pöördudes konkreetselt Masdari esimese väite juurde – tuleks märkida, et Masdar ei väida, nagu oleksid tema alltöövõtulepingud Helmicoga olnud lõpetatud või kehtetud, kui ta lepingute täitmist jätkas. Ta märgib hoopis, et Helmico lepingurikkumist arvestades oli tal õigus leping lõpetada ning Esimese Astme Kohus oleks pidanud uurima, kas tal oli õigusnormidest tulenev kohustus lepingu täitmist jätkata.

54. Kuigi Helmico poolt lepinguliste kohustuste täitmata jätmise tõttu võis Masdaril tõepoolest olla õigus peatada kõnealuste teenuste osutamine ja lõpetada leping, ei ole see käesolevas kontekstis siiski oluline. Oluline on hoopis see, et Masdari ja Helmico vahelist suhet reguleerisid jätkuvalt nendevahelised alltöövõtulepingud, sest lepingurikkumine, mida Helmico-poolne tasumata jätmine endast käesolevas kohtuasjas kujutas, ei tähenda iseenesest lepingu ülesütlemist, vaid – nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 98 õigesti märkis – loob lepingulise vastutuse lepingut rikkunud poolele.

55. Kuna alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhinev vastutus on – nagu Esimese Astme Kohus punktides 97–100 õigesti sedastas – sellise lepingulise vastutusega võrreldes teisene, sai ta ilma õigusnorme rikkumata jätta rahuldamata nende põhimõtete alusel esitatud Masdari nõude, hoolimata Masdari võimalikust õigusest lepingud lõpetada. Liiati ei saa nendel asjaoludel väita, et Esimese Astme Kohus rikkus menetlusnormi sellega, et jättis arvestamata Masdari õiguse lepingud lõpetada.

56. Eelnevast järeldub, et esimene väide ei ole põhjendatud.

57. Järgmiseks, mis puudutab kriitikat, et alusetul rikastumisel ja käsundita asjaajamisel põhinevaid nõudeid läbi vaadates oleks Esimese Astme Kohus pidanud arvestama seda, et komisjonil olid finantsmäärusest tulenevad sissenõudmisvolitused, jääb minule arusaamatuks, kuidas see võiks olla asjakohane nende nõuete hindamisel.

58. Nagu vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 99 ja 100 selgelt nähtub, välistas Esimese Astme Kohus nende põhimõtete kohaldatavuse sisuliselt selle alusel, et kuna osutatud teenused olid lepingulist laadi – komisjon sai omapoolse kasu enda lepingust Helmicoga ning Masdar tegutses Helmicoga sõlmitud alltöövõtulepingu alusel –, ei saa komisjoni rikastumist käsitleda kui alusetut ning käsundita asjaajamisel põhinevat erandlikku vastutust ei saanud tekkida.

59. Lisaks – vastupidi Masdari väitele – ei saa lepingu pooltevahelisust silmas pidades väita – nagu komisjon on õigesti märkinud –, et Helmico suhtes välja antud sissenõudekorraldused jätaksid alltöövõtja Masdari ja töövõtja Helmico vahelise lepingulise suhte ilma kogu selle olulisest sisust.

60. Seega ei ole teine väide põhjendatud.

61. Lõpuks, mis puudutab konkreetseid õigusnormide rikkumisi, mida Esimese Astme Kohus on väidetavalt toime pannud sellega, kuidas ta kohaldas vaidlusaluse kohtuotsuse punktides 101–103 käsundita asjaajamise kontseptsiooni, tuleks meeles pidada, et nagu Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 100 õigesti märkis, saab see põhimõte liikmesriikide ühiste üldiste õiguspõhimõtete kohaselt olla vastutuse aluseks ainult väga erandlikel asjaoludel. [10]

62. Seda arvestades otsustas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 minu hinnangul õigesti, et hageja poolt oma lepinguliste kohustuste täitmist Helmico ees ei saa mõistlikult pidada vabatahtlikuks sekkumiseks teise isiku asjadesse. Lausa vastupidi, Masdari õigus lõpetada lepingud Helmicoga ei ole kindlasti piisav selleks, et liigitada Masdari poolt teenuste osutamine vabatahtlikuks.

63. Teiseks, selliste nagu käesolevas kohtuasjas käsitletavate projektide juhtimise kontekstis on käsundita asjaajamise seisukohast asjakohatu, kas komisjon oleks suutnud teostada kõnealuseid projekte ise, sest ka harilikes tingimustes teostavad selliseid projekte sageli – nagu käesolevalgi juhul – komisjoni töövõtjad, mitte komisjon ise. Seega sai Esimese Astme Kohus õigesti osutada komisjoni 5. oktoobri 1998. aasta kirjas sisalduvale avaldusele, et komisjon

10 – Vt punktid 46–50 eespool.

„hakkab uurima muid võimalusi projekti lõpuleviimise tagamiseks", näitamaks, et Masdari väide, nagu poleks komisjon olnud suuteline kõnealuseid projekte ise juhtima, on vale.

64. Lõpuks on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 101 sisalduv Esimese Astme Kohtu sedastus, et „[ü]ldreeglina toimub asjaajaja tegevus soodustatu teadmata või vähemalt ilma, et viimane oleks teadlik viivitamatu tegutsemise vajadusest", minu meelest vastavuses käsundita asjaajamise kontseptsiooniga ja selle kohaldamisega seotud rangete tingimustega.

65. Nimelt ei seata kõnealust sedastust – mis on kõigest üks mitmest põhjusest, mille Esimese Astme Kohus esitas punktis 101 põhjendamaks oma järeldust, et käsundita asjaajamisel põhineva tsiviilhagi tingimused ei ole täidetud – küsimuse alla väitega, et võib olla erilisi juhtumeid, kus see põhimõte on kohaldatav hoolimata soodustatu teadlikkusest –, nagu Masdari toodud näites tõsiselt haige, kuid teadvusel oleva inimese kohta, keda kolmas isik transpordib haiglasse, ent on ilmne, et see näide ei ole võrreldav käesoleva kohtuasjaga.

66. Sellepärast ei ole kolmanda väite kolmandas osas esitatud argumendid põhjendatud.

67. Eespool märgitust tulenevalt tuleb esimesed kolm väidet, mis on esitatud Esimese Astme Kohtu järelduste vastu seoses alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamisega, jätta rahuldamata.

2. Viies väide, mille kohaselt asus Esimese Astme Kohus hooletusest või tahtlusest tuleneval vastutusel põhinevat nõuet tagasi lükates ekslikult seisukohale, et Masdar ei ole esitanud piisavalt argumente

a) Peamised argumendid

68. Viiendas väites leiab Masdar, et hooletusest või tahtlusest tuleneval vastutusel põhinevat Masdari nõuet tagasi lükates hindas Esimese Astme Kohus ekslikult, et Masdar ei ole esitanud piisavalt argumente, arvestades, et konkreetsetes oludes, kus komisjon kasutab finantsmäärusest tulenevaid sissenõudmisvolitusi, on küsimus niigi selge.

69. Masdar väidab, et kuigi komisjon oli alates 1998. aasta oktoobrist teadlik eeskirjade eiramisest Helmico poolt, lubas või koguni julgustas ta kõigepealt hagejat töid lõpuni teostama ja asus alles siis oma sissenõudmisvolitusi teostama, jättes Helmico seega ilma kõikidest kõnealuste lepingute alusel saadud ressurssidest. Komisjon oli teadlik, et see halvaks Masdarile tasu maksmise süsteemi, mis oli kindlaks määratud komisjoni teadmisel ja nõusolekul. Nendel asjaoludel saab järeldada ainult seda, et komisjon, kellel lasus hoolsuskohustus, tegutses hooletult või järelemõtlematult, arvestamata Masdarile tekkivaid kahjulikke tagajärgi.

70. Lõpuks märgib Masdar, et puhtmajandusliku kahju eest vastutuse piiri tuleks ühenduse õiguse kontekstis – võrreldes puhtmajandusliku kahju eest vastutuse tingimustega Inglise õiguses – laiendada, arvestades komisjoni erilisi sissenõudmisvolitusi, kui on ilmne, et sissenõudekorralduse mõjul jäetakse tasust ilma süütud alltöövõtjad. Teise võimalusena tuleks seda laiendada käesoleva kohtuasja erilistele asjaoludele.

71. Komisjoni arvates on Masdari argumendid vastuvõetamatud, sest nendes püütakse vaidlustada tuvastatud faktilisi asjaolusid, ning asjakohatud, sest nendes käsitletakse tegelikult küsimust, mida Esimese Astme Kohus ei kaalunudki. Komisjon märgib, et Esimese Astme Kohus tegi õigesti, järeldades, et Masdar jättis oma argumendid lihtsalt põhjendamata, ning jättes tahtlusel või hooletusel põhineva nõude rahuldamata.

b) Hinnang

72. Kõigepealt tuleks märkida, et Masdari poolt Esimese Astme Kohtule hooletusest või tahtlusest tuleneva vastutuse alusel esitatud väited olid komisjoni tegevusega seotud niivõrd, kui komisjon peatas maksed Helmicole, nagu nimetatud kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 140 sõnaselgelt märkis, ilma et Masdar oleks seda käesolevas menetluses vaidlustanud. Seega uuris Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 140 ja 141, millele viiendas väites viidatakse, üksnes seda, kas komisjon peatas Helmicole tehtavad maksed hooletuse või tahtluse tõttu.

73. Sellest järeldub, et niivõrd kui Masdar viitab sissenõudekorralduste küsimusele, mis on komisjoni otsus, mida tuleb eristada varasemast maksete peatamisest 1999. aastal, ning väidab, et komisjon jättis ta selle

tulemusel ilma Helmico maksest, ning tugineb mitmesugustele muudele kohtuasja asjaoludele, mis ei ole selle peatamisega otseselt seotud või on tekkinud hiljem, on Masdari argumendid – nagu komisjon õigesti täheldas – asjakohatud ning ei anna alust nõude rahuldamiseks.

74. Sellepärast tuleb kõnealune viienda väite osa tagasi lükata.

75. Järgmiseks tuleks väite osas, mille kohaselt Esimese Astme Kohus asus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 ekslikult seisukohale, et Masdar ei ole esitanud piisavalt argumente oma nõude põhjenduseks või kõnealuse kohustuse allika ja ulatuse kohta, esiteks märkida, et sellekohaste põhjendatud argumentide puudumine oli – nagu ilmneb Esimese Astme Kohtu poolt kõnealuses punktis esitatud põhjenduskäigust – ainult üks nendest alustest, millele tuginedes tahtlusel või hooletusel põhinev väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükati. Samuti asus Esimese Astme Kohus seisukohale, et ei ole tõendatud põhjuslikku seost väidetava kohustuse rikkumise ja tekkinud kahju vahel. Sellest tuleneb, et isegi kui Masdari poolt väidetavat laadi hoolsuskohustus olnuks tõepoolest olemas, ei oleks see iseenesest saanud mõjutada Esimese Astme Kohtu otsust see väide tagasi lükata.

76. Teiseks, ehkki võib kindlalt öelda, et komisjonil lasub tema ülesannete täitmisel üldine hoolsuskohustus, nagu ka hea halduse põhimõttest tulenevad kohustused [11] ning asjaoludest sõltuvalt ka mitmesugused muud kohustused, ei ole sugugi selge, et tal oleks käesolevas kohtuasjas käsitletavaga sarnases lepingulises olukorras seoses kolmanda isiku huvidega konkreetne kohustus, mis takistaks komisjoni peatamast makseid sellistel asjaoludel nagu need, millest siin juttu. See küsimus ei ole käesolevatel asjaoludel iseenesest selge, ehkki Masdar nii väitis, ning samuti ei saa *a priori* tõdeda, et komisjon tegutses hooletult või järelemõtlematult, arvestamata kahjulikke tagajärgi Masdarile.

77. Sellepärast olen arvamusel, et arvestades argumente, mida Masdar tahtlust või hooletust puudutava väite põhjenduseks esitas, oli Esimese Astme Kohtul õigus asuda seisukohale, et Masdar ei ole oma nõuet piisavalt põhjendanud.

11 – Vt nt 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-501/00: Hispaania *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-6717, punkt 52).

78. Järelikult tuleb viies väide tervikuna tagasi lükata.

3. Kuues ja seitsmes väide seoses Esimese Astme Kohtu järeldustega selle kohta, et komisjon ei ole andnud kinnitusi

a) Peamised argumendid

79. Kuuendas ja seitsmendas väites vaidlustab Masdar vaidlusaluses kohtuotsuses sisalduva põhjenduskäigu, millest lähtudes lükati tagasi Masdari väide, et komisjon on andnud kinnituse, millest tuleneb õiguspärane ootus.

80. Nende väidete põhjenduseks märgib Masdar esiteks, et Esimese Astme Kohus asus ekslikult seisukohale, et ei ole tõendeid, mille kohaselt 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel oleks antud kinnitus, millele Masdar tugineb. Arvestades vaidlusaluse kohtuotsuse punktides 143 ja 149 esitatud põhjusi neid kinnitusi käsitlevate tõendite ärakuulamisest keeldumiseks, ei olnud Esimese Astme Kohus pädev selliseid järeldusi tegema.

81. Teiseks väidab Masdar, et Esimese Astme Kohus eksis järelduses, et on ülimalt ebatõenäoline, et selline kinnitus anti. Esimese Astme Kohtu põhjendus sellise hinnangu langetamiseks oli ebaõige ja ebatäielik, sest ta jättis arvestamata kohtuasja erilise konteksti, mis hõlmas Masdari õigust lõpetada alltöövõtulepingud ning komisjoni õigust peatada põhilepingud ja anda välja sissenõudmiskorraldused. Masdari sõnul on liiati mõeldamatu, et komisjoni ja Masdari ühine tahe, et Masdar viiks projektid lõpule ja et talle tasutaks tema tööde eest, millele on viidatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 148, saanuks tekkida muidu kui vastastikuste kinnituste andmise kaudu ühel või teisel viisil.

82. Kolmandaks märgib Masdar, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnormi, kui otsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 128, et 2. oktoobri 1998. aasta kohtumise protokollimata jätmine komisjoni poolt tingis selle kohtumise mitteametlikkuse, ning jättis seega ekslikult arvestamata võimaluse, et komisjon andis kinnituse, millele Masdar tugineb.

83. Viimaks märgib Masdar, et seda tausta arvestades ei saa olla erilist kahtlust, et komisjon andis kinnituse.

84. Komisjon seevastu väidab, et nende väidetega püüab Masdar tegelikult taasavada arutelu faktiliste asjaolude üle ja sellepärast on need väited vastuvõetamatud. Igal juhul uuris Esimese Astme Kohus üksikasjalikult küsimust, kas konkreetne kinnitus on antud või mitte, ja tegi selles küsimuses õige järelduse.

b) Hinnang

85. Kuuenda ja seitsmenda väite põhjenduseks esitatud argumentidega püüab Masdar sisuliselt vaidlustada vaidlustatud kohtuotsuse punktides 119-130 Esimese Astme Kohtu poolt antud hinnangu selle kohta, kas 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel anti kinnitus, millele Masdar tugineb, ning väidab, et Esimese Astme Kohus oleks pidanud asjaolusid arvestades järeldama, et komisjon sellise kinnituse tõepoolest andis.

86. Seega seab Masdar selgelt küsimuse alla Esimese Astme Kohtu hinnangu kinnituse andmisega seotud tõenditele.

87. Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et apellatsioonimenetluses ei ole Euroopa Kohtul pädevust tuvastada fakte ega põhimõtteliselt ka uurida tõendeid, millele Esimese Astme Kohus on nende faktide tuvastamisel tuginenud. Kui need tõendid on hangitud õiguspäraselt ja kui on järgitud tõendamiskoormise ning tõendite hankimise suhtes kohaldatavaid õiguse üldpõhimõtteid ja menetlusnorme, on üksnes Esimese Astme Kohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõendusväärtust. [12]

12 – Vt 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-260/05 P: Sniace *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-10005, punkt 35); 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus John Deere *vs.* komisjon, punkt 22, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-729, punkt 38).

88. Järelikult ei kujuta see hindamine endast – välja arvatud juhul, kui Esimese Astme Kohtule esitatud tõendeid on moonutatud – Euroopa Kohtu kontrollile alluvat õigusküsimust. [13]

89. Kuna Masdar ei ole käesolevas kohtuasjas esitanud – või igal juhul põhjendanud – väiteid Esimese Astme Kohtule esitatud faktide ja tõendite moonutamise kohta, on kuues ja seitsmes väide järelikult vastuvõetamatud, kuivõrd nendes vaidlustatakse Esimese Astme Kohtu poolt tõenditele antud hinnang.

90. Lisaks ja eriti seoses Masdari viitega sellele, et Esimese Astme Kohus keeldus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 143–149 ära kuulamast tunnistaja ütlusi 2. oktoobri 1998. aasta kohtumise kohta, tuleks esiteks märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on Esimese Astme Kohus ainupädev otsustama, kas tema menetletavates kohtuasjades esitatud tõendeid on vaja täiendada. [14] Nimelt on Euroopa Kohus otsustanud, et ka siis, kui tunnistaja ärakuulamise taotluses viidatakse täpselt, milliste asjaoludega seoses ja millistel põhjustel on vaja see tunnistaja ära kuulata, on Esimese Astme Kohtu pädevuses hinnata tunnistaja ärakuulamise taotluse asjakohasust seoses kohtuvaidluse eseme ja vajadusega see tunnistaja ära kuulata. [15]

91. Seda Esimese Astme Kohus oma otsuse vastavates osades tegigi, asudes punktis 148 seisukohale, et nende ütluste eeldatavast sisust ei piisaks niikuinii selleks, et tõendada asjakohast asjaolu, nimelt seda, et oli olemas komisjoni kinnitus Masdarile tasu maksmise kohta.

92. Teiseks, kuivõrd Masdar tundub sellega seoses osutavat, et vaidlustatud otsuses ei ole omavahel kooskõlas tunnistaja ärakuulamisest keeldumise põhjendus ning järeldus, et kinnitust, millele tuginetakse, ei ole antud, on see väide põhjendamatu, sest nagu Esimese

13 – 2. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-53/92 P: Hilti *vs.* komisjon (EKL 1994, lk I-667, punkt 42) ja 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-123, punkt 49).

14 – Vt mh 10. juuli 2001. aasta otsus kohtuasjas C-315/99 P: Ismeri Europa *vs.* kontrollikoda (EKL 2001, EKL I-5281, punkt 19); 7. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-136/02 P: Mag Instrument *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet (EKL 2004, lk I-9165, punkt 76) ja 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon (EKL 2005, lk I-5425, punkt 67).

15 – Vt mh 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Sniace *vs.* komisjon, punkt 78, ning 14. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt, punkt 68.

Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 148 õigesti märkis, on poolte ühine tahe, et Masdar viiks projektid lõpule ja et talle tasutaks tema tööde eest, selgelt erinev sellest, kui komisjon annab konkreetse kinnituse, et ta maksab tasu otse Masdarile.

93. Järelikult tuleb kuues ja seitsmes väide tagasi lükata.

4. Neljas väide, mille kohaselt Esimese Astme Kohtu järeldused ühelt poolt alusetu rikastumise ja käsundita asjaajamise alusel esitatud väidete ning teiselt poolt õiguspärase ootuse alusel esitatud väite kohta on omavahel vastuolus

a) Peamised argumendid

94. Masdar kurdab, et käsitledes taotlust õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohaldamiseks, asus Esimese Astme Kohus seisukohale, et selle kohaldamist reguleerivad ranged tingimused ei ole täidetud, ehkki Esimese Astme Kohus lähtus seejuures arusaamast, et komisjon ajendas Masdarit kõnealuste teenuste osutamist jätkama (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 101) ning et Masdaril ja komisjonil oli ühine tahe, et Masdar viiks projektid lõpule ja et talle tasutaks tema tööde eest (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 148).

95. Toetudes argumentidele, mis sarnanevad eelmistes väidetes esitatutega, on ta seisukohal, et 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel ja/või hilisemal suhtlemisel komisjoniga võis aset leida miski, mis mõjutas Masdarit jätkama Helmicoga sõlmitud alltöövõtulepingu kohaselt teenuste osutamist. Kuigi see „miski" ei pruugi vastata rangetele kriteeriumidele, mida Esimese Astme Kohus kasutab õiguspärasel ootusel põhineva nõude põhjendatuse tuvastamiseks, oli see kindlasti piisavalt tõhus, et veenda Masdarit teenuste osutamist jätkama, millest nähtub, et Esimese Astme Kohus eksis oma järelduses, et esitatud tõenditest ei ilmne komisjoni antud konkreetne kinnitus, mis võimaldaks sellisele nõudele tugineda.

96. Teise võimalusena märgib Masdar, et Esimese Astme Kohtu kasutatud kriteeriumid on liiga ranged ja tekitavad ebaõiglust sellistes kohtuasjades nagu käesolev. Sellepärast tuleks otsustada, et sellistel asjaoludel nagu käesolevas kohtuasjas saab kaudselt järeldada konkreetse kinnituse olemasolu.

97. Lõpuks vaidlustab Masdar vaidlustatud kohtuotsuse punktis 103 esitatud järelduse, et jätkates tööd projektiga, võttis ta enda kanda äririski, mida võib pidada tavaliseks. Ükski täie mõistuse juures olev ettevõtja ei oleks kõnealustes tingimustes tööd jätkanud, kui komisjoni käitumine poleks tekitanud temas õiguspärast ootust, et talle tema osutatud teenuste eest tasutakse.

98. Komisjoni sõnul on selle väite raames esitatud argumendid vastuvõetamatud ja igal juhul ilmselgelt põhjendamatud.

b) Hinnang

99. Esiteks, mis puudutab väidet, et ühelt poolt vaidlustatud otsuse punktis 101 ja teiselt poolt punktis 148 esitatud Esimese Astme Kohtu järeldused ei ole omavahel kooskõlas, on see väide vähemalt osaliselt rajatud väärale arusaamisele punktist 101, kus Esimese Astme Kohus pelgalt märkis: „Üldreeglina toimub asjaajaja tegevus soodustatu teadmata või vähemalt ilma, et viimane oleks teadlik viivitamatu tegutsemise vajadusest. Ka hageja ise on seisukohal, et tema otsus jätkata töid oktoobris 1998 oli tingitud komisjoni soovitusest."

100. Kontekstis on selge, et Esimese Astme Kohtu eesmärk nendes lausetes oli toonitada vastuolu käsundita asjaajamisel põhineva Masdari nõude ja tema õiguspärase ootuse kaitset käsitleva argumendi vahel, mille kohaselt komisjon ajendas teda teenuste osutamist jätkama, mitte kinnitada viimati nimetatud argumenti. Liiati tundub Masdar kaudselt kinnitavat, et Esimese Astme Kohus ei jaganud seda seisukohta, märkides, et ta oleks pidanud tegema järelduse teatava sündmuse kohta, mille mõjul Masdar tööd jätkas.

101. Igal juhul, ehkki Esimese Astme Kohus lähtus – nagu Masdar väidab – arusaamast, et komisjon ajendas Masdarit kõnealuste teenuste osutamist jätkama, ei võrdu see tingimata seisukohaga, et anti konkreetne kinnitus, mis oleks õiguspärasel ootusel põhineva nõude aluseks.

102. Samuti olen juba tagasi lükanud põhjenduskäigu vastuolulisust käsitleva väite seoses vaidlustatud kohtuotsuse punktis 148 esitatud Esimese Astme Kohtu järeldusega, et Masdaril ja komisjonil oli ühine tahe projektide lõpuleviimise suhtes.

103. Neljanda väite põhjenduseks esitatud ülejäänud argumendid on jällegi suunatud Esimese Astme Kohtu järelduse vastu, et konkreetset kinnitust ei antud, ning see järeldus põhineb – nagu olen juba maininud – faktidele antud hinnangul, mida sellisena apellatsioonimenetluses vaidlustada ei saa. [16]

104. Selles suhtes piisaku märkimisest, et – nagu komisjon kohtuistungil õigesti toonitas – ei ole sugugi veenev argumenteerida, et ainus selgitus töö jätkamisele Masdari poolt – isegi kui sellega võetud äririski saab pidada tavalisest suuremaks – saaks olla vaid see, et komisjon andis talle 2. oktoobri 1998. aasta kohtumisel ja/või hilisemal suhtlemisel kinnituse, millele ta tugineb.

105. Sellepärast tuleb ka neljas väide tagasi lükata.

106. Eespool esitatud kaalutlustest lähtudes tuleb jätta apellatsioonkaebus täies ulatuses rahuldamata.

VI. Kohtukulud

107. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt, mida kohaldatakse kodukorra artikli 118 alusel ka apellatsioonimenetluse suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Masdar on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud mõista välja Masdarilt.

16 – Vt punktid 87 ja 88 eespool.

VII. Ettepanek

108. Eespool esitatud põhjendustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1) jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

2) mõista kohtukulud välja Masdarilt.